

Bryssel 27.4.2022
COM(2022) 177 final

2022/0117 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

julkista osallistumista harjoittavien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta tai aiheettomilta kanteilta (”strategiset häirintätarkoituksessa nostetut kanteet”)

{SWD(2022) 117 final}

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Häirintätarkoituksessa nostetut ilmeisen perusteettomat ja aiheettomat kanteet (joita kutsutaan yleisesti myös strategisiksi häirintätarkoituksessa nostetuiksi kanteiksi tai SLAPP-kanteiksi) ovat viimeaikainen mutta yhä yleisempi ilmiö Euroopan unionissa. Ne ovat erityisen haitallinen häirinnän ja pelottelun muoto, jota käytetään yleisen edun suojaamiseen osallistuvia henkilöitä vastaan. Ne ovat perusteettomia tai liioiteltuja kanteita, joita yleensä voimakkaat henkilöt, edunvalvontaryhmät, yhtiöt ja valtion elimet nostavat sellaisia osapuolia vastaan, jotka ilmaisevat kritiikkiä tai välittävät kantajien kannalta epämiellyttäviä viestejä, yleistä etua koskevassa asiassa. Tällaisten kanteiden tarkoituksena on rajoittaa arvostelua esittäneen vastaajan sananvapautta, pelotella häntä ja hiljentää hänet aiheuttamalla hänelle oikeudellisesta puolustuksesta aiheutuvia kustannuksia, kunnes hän luopuu arvostelusta tai vastustuksesta. Toisin kuin tavanomaiset kanteet, SLAPP-kanteita ei panna vireille oikeussuojan saatavuutta koskevan oikeuden käyttämiseksi ja oikeudenkäynnin voittamiseksi tai oikeussuojakeinojen käyttämiseksi. Sen sijaan niiden tarkoituksena on pelotella vastaajia ja kuluttaa heidän voimavarojaan loppuun. Perimmäisenä tavoitteena on saada aikaan lamaannuttava vaikutus, vaientaa vastaajat ja estää heitä jatkamasta työtään.

SLAPP-kanteiden tyypillisiä kohteita ovat toimittajat ja ihmisoikeuksien puolustajat. Kohteena on yksittäisten henkilöiden lisäksi tiedotusvälineitä, kustantamoja ja kansalaisjärjestöjä, kuten ympäristönsuojelujärjestöjä. Kohteena voi olla myös muita julkiseen osallistumiseen liittyviä henkilöitä, kuten tutkijoita ja tiedeyhteisön edustajia.

Terve ja kukoistava demokratia edellyttää, että kansalaiset voivat osallistua aktiivisesti julkiseen keskusteluun ilman viranomaisten tai muiden vaikutusvaltaisten eturyhmien tarpeetonta puuttumista asiaan. Mielekkään osallistumisen varmistamiseksi kansalaisten on voitava saada luotettavaa tietoa, jonka avulla he voivat muodostaa omat mielipiteensä ja käyttää omaa harkintaansa julkisessa tilassa, jossa voidaan ilmaista vapaasti erilaisia näkemyksiä.

Toimittajilla on keskeinen rooli julkisen keskustelun edistämässä sekä tiedon, mielipiteiden ja ajatusten välittämisessä. Heidän on voitava harjoittaa toimintaansa tehokkaasti, jotta varmistetaan, että kansalaisilla on mahdollisuus tutustua erilaisiin näkemyksiin eurooppalaisissa demokratioissa. Tutkivilla toimittajilla on keskeinen rooli järjestäytyneen rikollisuuden, korruption ja ääriliikkeiden torjunnassa. Tarvitaan vankka suojajärjestelmä, jotta he voivat täyttää keskeisen valvontatehtävänsä oikeutettua yleistä etua koskevissa asioissa. Heidän työhönsä liittyy erityisen suuria riskejä, ja he kohtaavat yhä enemmän hyökkäyksiä ja häirintää. Ihmisoikeuksien puolustajilla on merkittävä rooli perusoikeuksien, demokraattisten arvojen, sosiaalisen osallisuuden, ympäristönsuojelun ja oikeusvaltioperiaatteen ylläpitämisessä. Heidän olisi voitava osallistua aktiivisesti julkiseen elämään ja saada äänensä kuuluviin poliittisissa asioissa ja päätöksentekoprosesseissa joutumatta pelkäämään uhkailua.

SLAPP-kanteille on luonteenomaista, että asianosaisten välillä on vallan epätasapaino: kantaja on vastaajaa vahvemmassa asemassa esimerkiksi taloudellisesti tai poliittisesti. Vaikkei näin aina ole, tällaisen vallan epätasapainon ilmetessä se vaikuttaa merkittävästi SLAPP-kanteiden kykyyn aiheuttaa kohteille haitallisia seurauksia, millä on lamaannuttavia vaikutuksia julkiseen keskusteluun. SLAPP-kanteet voivat toimia pelotteena myös muille mahdollisille kohteille, jotka voivat päättää olla käyttämättä oikeuttaan tutkia yleistä etua koskevia kysymyksiä ja raportoida niistä. Tällöin vaarana on itsesensuuri.

SLAPP-kanteet ovat oikeudenkäynnin väärinkäyttöä, ja niistä aiheutuu tarpeetonta rasitetta tuomioistuimille. SLAPP-kanteita nostavat yhteisöt ja yksityishenkilöt voivat perustaa vaatimuksensa monenlaisiin perusteluihin. Usein väitteet liittyvät kunnianloukkaukseen, mutta ne liittyvät myös muiden sääntöjen rikkomisiin ja oikeuksien loukkauksiin (esim. tietosuoja ja yksityisyyden suojaa koskevat lait). Niihin liittyy usein vahingonkorvausvaatimuksia ja joskus kieltotuomioita koskevia vaatimuksia (julkaisemisen kieltäminen tai ainakin sen viivyttäminen).

Joissakin jäsenvaltioissa SLAPP-kanteiden yleisyys on todettu vakavaksi huolenaiheeksi vuosien 2020 ja 2021 oikeusvaltiokertomusten yhteydessä.

Euroopan neuvoston journalismin suojelua ja toimittajien turvallisuutta edistävä foorumi¹ raportoi myös yhä useammin hälytyksistä, jotka koskevat toimittajien turvallisuuteen ja tiedotusvälineiden vapautteen kohdistuvia vakavia uhkia Euroopassa, myös useista oikeudellisen pelottelun tapauksista. Euroopan neuvoston journalismin suojelua ja toimittajien turvallisuutta edistävän foorumin kumppaniorganisaatioiden vuoden 2021 vuosikertomuksessa korostetaan, että SLAPP-kanteisiin liittyvät hälytykset lisääntyivät merkittävästi vuonna 2020 sekä lukumääräisesti että asianomaisten Euroopan neuvoston jäsenmaiden lainkäyttöalueiden määrän osalta edellisvuoteen verrattuna². Laajemmin tarkasteltuna eurooppalaisesta tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantavälineestä³ kerätyt tiedot osoittavat, että toimittajien työolot ovat heikentyneet. Media Freedom Rapid Response -hankkeessa dokumentoitiin vuonna 2021 439 hälytystä (ja 778 henkilöä tai yhteisöä, jotka liittyvät tiedotusvälineisiin ja olivat hyökkäysten kohteena) 24:ssä EU:n jäsenvaltiossa 12 kuukauden aikana, SLAPP-kanteet mukaan luettuna.⁴

Vaikka toimittajiin ja ihmisoikeuksien puolustajiin kohdistuneista SLAPP-kanteiden uhkista on saatavilla enemmän tietoa, muut julkiseen osallistumiseen liittyvät toimijat, kuten ammattiyhdistysaktivistit ja tutkijat, kohtaavat samanlaisia ongelmia. Tämä tuotiin esiin useissa kansalaisyhteiskunnan kannanotoissa, jotka saatiin avoimessa julkisessa kuulemisessa.

Monet SLAPP-kanteet ovat kotimaisia, eikä niillä ole rajatylittäviä vaikutuksia. SLAPP-kanteet ovat kuitenkin usein luonteeltaan rajatylittäviä, ja jos niillä on rajatylittäviä

¹ Euroopan neuvoston foorumi on edistänyt vuodesta 2015 lähtien tietojen kokoamista ja levittämistä tiedotusvälineiden vapautta ja toimittajien turvallisuutta koskevista vakavista huolenaiheista Euroopan neuvoston jäsenvaltioissa. Osallistuvat kumppaniorganisaatiot – kutsutut kansainväliset kansalaisjärjestöt ja journalistiliitot – tekevät hälytyksiä tiedotusvälineiden vapauden loukkauksista ja julkaisevat vuosikertomuksia tiedotusvälineiden vapaudesta ja toimittajien turvallisuudesta Euroopassa. Euroopan neuvoston jäsenmaiden odotetaan toimivan ja käsittelevän kysymyksiä ja ilmoittavan foorumille toimista, joita ne ovat toteuttaneet hälytysten johdosta. Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden, joihin kuuluu myös EU:n jäsenvaltioita, alhainen vastausaste osoittaa, että lisätoimia tarvitaan. <https://www.coe.int/en/web/media-freedom>.

² Vuonna 2021 [journalismin suojelua ja toimittajien turvallisuutta edistävällä foorumilla \(coe.int\)](https://www.coe.int/en/web/media-freedom) julkaistiin 282 hälytystä, joista monet koskivat oikeudellisen pelottelun tapauksia. Näissä tapauksissa on kyse lainsäädännön, myös kunnianloukkausta, terrorismin torjuntaa, kansallista turvallisuutta, huliganismia tai ääriliikkeiden torjuntaa koskevan lainsäädännön, opportunistisesta, mielivaltaisesta tai perusteettomasta käytöstä. Euroopan neuvoston journalismin suojelua ja toimittajien turvallisuutta edistävän foorumin kumppaniorganisaatioiden vuoden 2021 vuosikertomuksessa todettiin, että vuonna 2020 hälytykset lisääntyivät sekä lukumääräisesti että asianomaisten Euroopan neuvoston jäsenmaiden lainkäyttöalueiden määrän osalta edellisvuoteen verrattuna – [1680a2440e \(coe.int\)](https://www.coe.int/en/web/media-freedom).

³ <https://cmpf.eu.eu/media-pluralism-monitor>

⁴ <https://www.ecpmf.eu/wp-content/uploads/2022/02/MFRR-Monitoring-Report.pdf>. Erillisessä tietokoosteessa on tietoa EU:n 27 jäsenvaltiosta. https://www.mfr.eu/wp-content/uploads/2022/02/2022_02_17_MFRR_FACT_SHEET_MAPPING_MEDIA_FREEDOM_European_Union_Member_States_Year_2021.pdf.

vaikutuksia, ne ovat monimutkaisempia, lisäävät kustannuksia ja aiheuttavat vieläkin haitallisempia seurauksia vastaajille. Se tosiseikka, että verkossa mediasisältö on saatavilla eri lainkäyttöalueilla voi avata väylän oikeuspaikkakeinottelulle ja vaikeuttaa tehokkaan oikeussuojan saatavuutta ja oikeudellista yhteistyötä. Vastaajiin voi kohdistua monta kannetta samanaikaisesti ja eri lainkäyttöalueilla. Oikeuspaikkakeinottelu (tai kunnianloukkausmatkailu) pahentaa ongelmaa, ja joitakin lainkäyttöalueita pidetään kantajille suotuisampina. Vaikutus on vielä suurempi, kun SLAPP-kanteita nostetaan Euroopan unionin ulkopuolella.

Ehdotuksen tavoite

Ehdotus on osa Euroopan demokratiatoimintasuunnitelmaan sisältyviä toimia, joiden tavoitteena on vahvistaa tiedotusvälineiden moniarvoisuutta ja tiedotusvälineiden vapautta Euroopan unionissa. Aloitteen piiriin kuuluvat myös ihmisoikeuksien puolustajat, joilla on keskeinen rooli demokratioissa ja jotka ovat myös yhä alttiimpia tällaiselle haitalliselle häirinnälle.

Ehdotuksen tavoitteena on suojella SLAPP-kanteiden kohteita ja estää ilmiön laajeneminen EU:ssa. Tällä hetkellä yhdelläkään jäsenvaltiolla ei ole erityisiä suojatoimia tällaisia kanteita vastaan, ja vain muutamassa harkitaan erityisten suojatoimien käyttöönottoa. SLAPP-kanteiden käsittelemiseen ei myöskään ole EU:n laajuisia sääntöjä. Ehdotuksen tavoitteena on päästä EU:ssa yhteisymmärrykseen siitä, mitä SLAPP-kanteella tarkoitetaan, ja ottaa käyttöön menettelytakeita. Näin pyritään tarjoamaan tuomioistuimille tehokkaat keinot käsitellä SLAPP-kanteita ja kohteille keinot puolustaa itseään.

Ehdotettuja menettelytakeita sovelletaan tapauksissa, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia. Kuten edellä todettiin, SLAPP-tapaukset, joilla on rajatylittävä ulottuvuus, ovat monimutkaisempia ja vastaajille haasteellisempia. Ehdotuksen tavoitteena on myös suojella EU:n kansalaisia ja kansalaisyhteiskuntaa kolmansissa maissa nostetuilta SLAPP-kanteilta.

Komission suositus julkista osallistumista harjoittavien toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta tai aiheettomilta kanteilta (”strategiset häirintätarkoituksessa nostetut kanteet”)

Tämä ehdotus direktiiviksi ja komission suositus julkista osallistumista harjoittavien toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta tai aiheettomilta kanteilta (”strategiset häirintätarkoituksessa nostetut kanteet”)⁵ annettiin samanaikaisesti, ja ne täydentävät toisiaan ja ovat täysin johdonmukaisia.

Suosituksessa kehoitetaan jäsenvaltioita tarkastelemaan kansallista tilannettaan sen varmistamiseksi, että niiden sovellettavassa lainsäädännössä säädetään tarvittavista takeista SLAPP-kanteiden käsittelemiseksi kunnioittaen täysin perusoikeuksia, myös sananvapautta, oikeussuojan saatavuutta ja henkilötietojen suojaa koskevia oikeuksia ja demokraattisia arvoja. Jäsenvaltioita kannustetaan myös sisällyttämään kansalliseen lainsäädäntöönsä maan sisäisiä tapauksia varten vastaavia takeita kuin EU:n säädöksissä, joilla pyritään puuttumaan ilmeisen perusteettomiin ja aiheettomiin tapauksiin yksityisoikeudellisissa asioissa, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia. Jäsenvaltioille suositellaan muun muassa, että ne poistavat kunnianloukkaustapausten vankeusrangaistukset ja suosivat hallinto- tai yksityisoikeuden soveltamista rikosoikeuden sijaan tällaisten tapausten käsittelyssä edellyttäen, että asiaa koskevilla säännöksillä on pienempi rankaisuvaikutus ja että hallinnolliset säännökset sulkevat pois kaikenlaisen vangitsemisen.

⁵ C(2022)2428, 27.4.2022

Suosituksessa käsitellään myös näkökohtia, jotka liittyvät oikeusalan ammattilaisten ja mahdollisten kohteiden koulutukseen heidän tietojensa ja taitojensa kehittämiseksi, jotta SLAPP-kanteita voidaan käsitellä tehokkaasti. Lisäksi siinä käsitellään tiedotustoimia, joiden tarkoituksena on erityisesti auttaa toimittajia ja ihmisoikeuksien puolustajia tunnistamaan SLAPP-kanteita, tukea SLAPP-kanteiden kohteita (esim. taloudellinen tai oikeudellinen apu) ja edistää järjestelmällisempää seurantaa ja tiedonkeruuta.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Euroopan demokratiatoimintasuunnitelma

Komissio julkaisi 3. joulukuuta 2020 Euroopan demokratiasuunnitelman⁶, jossa ilmoitettiin tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta vahvistavia toimenpiteitä, mukaan lukien SLAPP-aloite ja jäljempänä mainittu toimittajien turvallisuutta koskeva suositus. Toimintasuunnitelma on laaja-alainen aloite, jonka tavoitteena on antaa kansalaisille vaikutusmahdollisuuksia ja rakentaa vahvempia demokratioita kaikkialla EU:ssa.

Suositus toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten suojelun, turvallisuuden ja voimaannuttamisen varmistamisesta Euroopan unionissa

Kuten Euroopan demokratiatoimintasuunnitelmassa korostetaan, SLAPP-kanteita käytetään usein yhdessä toimittajien fyysistä turvallisuutta koskevan uhkailun kanssa. Komissio antoi 16. syyskuuta 2021 suosituksen toimittajien ja muiden media-alan ammattilaisten suojelun, turvallisuuden ja voimaannuttamisen varmistamisesta Euroopan unionissa⁷.

Suosituksen tavoitteena on varmistaa turvallisemmat työolot kaikille media-alan ammattilaisille, jotta he voivat työskennellä ilman pelkoa ja uhkailua, niin verkossa kuin sen ulkopuolella. Siinä annetaan jäsenvaltioille suosituksia toimista toimittajien turvallisuuden parantamiseksi. Suosituksessa kehoitetaan käynnistämään riippumattomia kansallisia tukipalveluja, kuten auttavia puhelimia, oikeudellista neuvontaa, psykologista tukea ja suojatiloja uhkausten kohteeksi joutuville toimittajille ja media-alan ammattilaisille. Siinä kehoitetaan myös parantamaan toimittajien turvallisuutta mielenosoitusten aikana, lisäämään verkkoturvallisuutta ja tarjoamaan erityistä tukea naisitoimittajille.

Strategia perusoikeuskirjan soveltamisen vahvistamiseksi Euroopan unionissa

Ehdotus täydentää perusoikeuskirjan soveltamisen vahvistamiseksi Euroopan unionissa 2. joulukuuta 2020 hyväksyttyä strategiaa⁸, ja on täysin sen mukainen. Strategiassa todetaan, että kansalaisjärjestöt ja ihmisoikeuksien puolustajat ovat elintärkeitä terveelle demokratialle ja yhteiskunnalle, jossa ihmiset voivat käyttää perusoikeuksiaan. Sen vuoksi siinä esitetään toimia, joilla muun muassa tuetaan ja suojellaan kansalaisjärjestöjä ja ihmisoikeuksien puolustajia. Strategiassa todetaan erityisesti, että kyseiset toimijat kohtaavat joissakin jäsenvaltioissa haasteita, kuten loanheitto, fyysiset ja sanalliset hyökkäykset, pelottelu ja häirintä, mukaan lukien SLAPP-kanteet.

Komissio kehottaa strategiassa jäsenvaltioita edistämään tukevan ja turvallisen toimintaympäristön luomista kansalaisjärjestöille ja ihmisoikeuksien puolustajille, myös paikallisesti.

Ehdotuksella jatketaan työtä perusoikeuksien vahvistamiseksi EU:ssa ja tuetaan yhtä strategian tavoitteista.

---

⁶ COM(2020) 790 final, 3.12.2020.

⁷ C(2021) 6650 final, 16.9.2021.

⁸ COM(2020) 711 final, 2.12.2020

Oikeusvaltiokertomukset

Komission vuosien 2020⁹ ja 2021¹⁰ oikeusvaltiokertomukset antavat näyttöä SLAPP-kanteiden ilmaantumisesta EU:ssa. Kertomuksissa korostetaan, että monissa jäsenvaltioissa toimittajat ja ihmisoikeuksien puolustajat joutuvat julkaisujensa ja työnsä vuoksi yhä useammin erilaisten uhkausten ja hyökkäysten, myös SLAPP-kanteiden, kohteeksi sekä fyysisesti että verkossa.

Väärinkäytösten paljastajia koskeva direktiivi

Ehdotus ei vaikuta suojaan, josta säädetään jo unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta annetussa direktiivissä¹¹, ja se on täysin johdonmukainen kyseisen direktiivin kanssa. Väärinkäytösten paljastajien tehokas suojele vastatoimilta on olennaisen tärkeää yleisen edun puolustamisen kannalta sekä sen kannalta, että tiedotusvälineiden asema demokraattisten yhteiskuntien vartijana turvataan, sillä väärinkäytösten paljastajat ovat usein tärkeitä tutkivien toimittajien tietolähteitä. Direktiivi (EU) 2019/1937 tarjoaa vankkaa suojelua henkilöille, jotka ilmoittavat tietoja unionin oikeuden rikkomisista, kaikenlaisilta vastatoimilta työnsä yhteydessä ja muutoin, mukaan lukien vastatoimet kunnianloukkausta ja luottamuksellisuuden ja henkilötietojen suojan loukkaamista koskevien menettelyjen kautta. Tilanteissa, jotka kuuluvat sekä tämän ehdotuksen että direktiivin (EU) 2019/1937 soveltamisalaan, olisi sovellettava kummassakin säädöksessä tarjottua suojelua.

Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma 2020–2024

Toimintasuunnitelma¹² edistää toimittajien ja media-alan työntekijöiden turvallisuutta ja suojelua kaikkialla maailmassa muun muassa edistämällä sananvapaudelle suotuisaa ympäristöä ja tuomitsemalla hyökkäykset ja muut häirinnän ja pelottelun muodot sekä verkossa että sen ulkopuolella. Siinä käsitellään naistoimittajiin kohdistuvia erityisiä uhkia, varmistetaan, että häirinnän, pelottelun tai uhkailun kohteena olevat saavat apua EU:n ihmisoikeuksien puolustajien suojelumekanismien kautta ja tuetaan media-aloitteita. Siinä vedotaan valtion viranomaisiin, että ne ehkäisevät ja tuomitsevat väkivallan ja toteuttavat tehokkaita toimenpiteitä rankaisemattomuuden lopettamiseksi.

Toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien suojele on keskeinen osa EU:n ulkoista ihmisoikeus- ja demokratiatoimintaa toimintasuunnitelman mukaisesti. Ehdotus on synergiassa EU:n johdolla tässä yhteydessä eri puolilla maailmaa toteutettujen voimakkaiden ponnistelujen kanssa ja toimii lisäkannustimena kohdennetulle lisätuelle, jota tarjotaan SLAPP-kanteiden kohteina oleville ihmisoikeuksien puolustajille ja toimittajille.

Sananvapautta verkossa ja verkon ulkopuolella koskevat EU:n ihmisoikeussuuntaviivat

⁹ COM/2020/580 final – Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, Oikeusvaltiokertomus 2020 – Oikeusvaltiotilanne Euroopan unionissa. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1602583951529&uri=CELEX%3A52020DC0580>

¹⁰ COM/2021/700/final Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, Oikeusvaltiokertomus 2021 – Oikeusvaltiotilanne Euroopan unionissa. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1634551652872&uri=CELEX%3A52021DC0700>

¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1937, annettu 23 päivänä lokakuuta 2019, unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (EUVL L 305, 26.11.2019, s. 17–56).

¹² Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle *Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma 2020–2024*, JOIN/2020/5 final.

Suuntaviivoissa¹³ täsmennetään, että EU aikoo vastustaa toimittajiin, media-alan toimijoihin, kansalaisjärjestöihin ja sosiaalisen median persooniin kohdistuvia mielivaltaisia hyökkäyksiä, rikos- ja siviilioikeudellisten menettelyjen umpimähkäistä väärinkäyttöä, häpäisykampanjoita ja liiallisia rajoituksia, joilla näitä järjestöjä ja yksilöitä pyritään estämään harjoittamasta vapaasti oikeuttaan sananvapauteen.

Århusin yleissopimus

Unioni ja sen jäsenvaltiot ovat tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission (UNECE) yleissopimuksen (Århusin yleissopimus)¹⁴ sopimuspuolia, joista kullakin on kyseisestä yleissopimuksesta johtuvat sekä omat että jaetut vastuut ja velvoitteet. Århusin yleissopimuksen 3 artiklan 8 kohdan mukaan kukin sopimuspuoli varmistaa, ettei niitä henkilöitä, jotka käyttävät oikeuksiaan yleissopimuksen määräysten mukaisesti, rangaista, vainota tai häiritä millään tavalla heidän toimintansa takia. Ympäristön puolustajien sisällyttäminen ehdotuksen soveltamisalaan edistää tämän unionin kansainvälisen velvoitteen täytäntöönpanoa.

Tiedonanto ympäristörikollisuuden torjunnasta

Komissio sitoutui 15. joulukuuta 2021 annetussa tiedonannossaan siihen, että myös ympäristön puolustajat kuuluvat toimittajien ja oikeuksien puolustajien suojelemista perusteettomilta oikeudenkäynneiltä koskevan lainsäädäntöehdotuksen piiriin.¹⁵

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

• Oikeusperusta

Tämän ehdotuksen oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 81 artiklan 2 kohta, joka on säännönmukainen oikeusperusta vaikutuksiltaan rajatylittävissä yksityisoikeudellisissa asioissa. Tarkemmin sanottuna oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 81 artiklan 2 kohdan f alakohta, jossa Euroopan parlamentille ja neuvostolle annetaan valtuus hyväksyä toimenpiteitä, joiden tavoitteena on varmistaa ”riita-asiain oikeudenkäyntien moitteetonta sujumista haittaavien esteiden poistaminen edistämällä tarvittaessa jäsenvaltioissa sovellettavien riita-asiain oikeudenkäyntiä koskevien sääntöjen yhteensopivuutta”. Koska SLAPP-kanteet ovat riita-asiain oikeudenkäyntien moitteetonta sujumista haittaava este, EU:lla on sen perusteella lainsäädäntövalta vaikutuksiltaan rajatylittävissä yksityisoikeudellisissa asioissa. SLAPP-kanteet ovat siviilioikeudellisten menettelyjen väärinkäyttöä, koska niiden tavoitteena ei ole oikeussuojan saatavuus vaan vastaajien häirintä ja vaientaminen. Pitkät menettelyt aiheuttavat myös lisärasitetta kansallisille tuomioistuinjärjestelmille.

Ehdotetun direktiivin V luvussa annetut kolmansien maiden tuomioita koskevat säännöt perustuvat myös 81 artiklan 2 kohdan f alakohtaan, sillä ne ovat liitännäisiä ehdotuksen päätarkoitukseen nähden. Niillä varmistetaan, että tähän ehdotukseen sisältyvät säännöt ovat

¹³ <https://www.consilium.europa.eu/media/28348/142549.pdf>

¹⁴ Neuvoston päätös 2005/370/EY, tehty 17 päivänä helmikuuta 2005, tiedon saantia, yleisön osallistumisoikeutta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa koskevan yleissopimuksen tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta (EUVL L 124, 17.5.2005, s. 1).

¹⁵ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle ympäristörikollisuuden torjunnan tehostamisesta, COM(2021) 814 final, 15.12.2021.

tehokkaita häirintätarkoituksessa nostettuja ilmeisen perusteettomia ja aiheettomia kanteita vastaan estämällä tällaisten asioiden vireillepano kolmansien maiden tuomioistuimissa.

- **Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)**

SLAPP-kanteita nostetaan monissa jäsenvaltioissa, ja ne ovat muodostumassa EU:n laajuiseksi ongelmaksi. Samalla yksikään jäsenvaltio ei tällä hetkellä tarjoa erityisiä suojatoimia SLAPP-kanteita vastaan.¹⁶ Vaikka SLAPP-kanteita vastaan voidaan käyttää joitakin olemassa olevia yleisiä suojatoimia kansallisesta lainsäädännöstä riippuen, tällaiset yleiset suojatoimet vaihtelevat huomattavasti eri jäsenvaltioissa ja ne eivät ole kovin tehokkaita SLAPP-kanteiden torjumisessa. Kansallisten prosessilakien väliset erot uhkaavat lisätä oikeuspaikkakeinottelua ja päällekkäisten kanteiden nostamista eri lainkäyttöalueilla EU:ssa. Todisteet osoittavat, että kansallisessa siviiliprosessilainsäädännössä ei ole aina tehokkaita välineitä rajatylittävistä menettelyistä aiheutuvien lisäongelmien ratkaisemiseen.¹⁷ Kansallisten lainsäädäntöjen välisten erojen takia on myös erittäin epätodennäköistä, että erikseen toimivat jäsenvaltiot onnistuisivat torjumaan ilmiön tai pystyisivät varmistamaan tällaisten sääntöjen yleisen johdonmukaisuuden kaikissa jäsenvaltioissa, jotta voidaan taata yhtä korkea suojelun taso kaikkialla EU:ssa.

Näiden riskien torjumiseksi ja sen välttämiseksi, että kansallisia tuomioistuimia rasitetaan lukuisilla ja pitkäkestoisilla perusteettomilla kanteilla, vaikuttaa tarpeelliselta asettaa vähimmäisvaatimukset ja varmistaa jäsenvaltioissa SLAPP-kanteita vastaan sovellettavien siviiliprosessisääntöjen yhteensopivuus. EU:n tason toimet auttavat torjumaan SLAPP-kanteiden ilmaantumista ja yleistymistä EU:ssa johdonmukaisella tavalla ja varmistamaan, että jäsenvaltiot lähestyvät yhtenevästi tätä ilmiötä.¹⁸

EU:n tason toimista saataisiin lisäarvoa myös tarjoamalla tehokkaalla tavalla suojatoimia kolmansissa maissa nostettuja SLAPP-kanteita vastaan. Jäsenvaltioiden yhteisiä toimia tarvitaan myös kolmansissa maissa nostettujen SLAPP-kanteiden torjumiseksi, koska muuten kantajat voivat pyrkiä hyötymään jäsenvaltioiden järjestelmien eroista ja hakea kolmansien maiden SLAPP-kanteisiin antamien tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa siellä, missä se on helpointa saada.

Ehdotus on toissijaisuusperiaatteen mukainen, sillä siinä ehdotetaan vain kohdennettuja takeita ja rajoitetaan lainsäädäntötoimet siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä sen saavuttamiseksi, mitä jäsenvaltiot eivät voi saavuttaa, jos ne toimivat yksin.

- **Suhteellisuusperiaate**

EU:n tason toimet olisi kohdennettava ja rajoitettava siihen, mikä on tarpeen sen varmistamiseksi, että jäsenvaltioiden menettelyt ovat johdonmukaisia rajatylittävissä tilanteissa. Ehdotus on suhteellisuusperiaatteen mukainen. Tästä syystä ehdotetaan vain hyvin kohdennettuja menettelytakeita. Ne on suunniteltu ainoastaan sitä varten, mikä on välttämätöntä, jotta voidaan varmistaa rajatylittävien siviilioikeudellisten menettelyjen

---

¹⁶ Irlanti, Latvia ja Malta ovat ehdottaneet tai aikovat ehdottaa lainsäädäntöä ongelman ratkaisemiseksi.

¹⁷ Euroopan komissio, oikeus- ja kuluttaja-asioiden pääosasto, Gascón Inchausti, M., Hess, B., Cuniberti, G., et al., *An evaluation study of national procedural laws and practices in terms of their impact on the free circulation of judgments and on the equivalence and effectiveness of the procedural protection of consumers under EU consumer law: strand 1: mutual trust and free circulation of judgments*, Julkaisutoimisto, 2017, <https://data.europa.eu/doi/10.2838/38491>, s. 31.

¹⁸ Useat jäsenvaltiot (Irlanti, Liettua ja Malta) arvioivat parhaillaan SLAPP-kanteilta suojelun tarvetta.

sujuvuuden parantaminen vakavan uhan eurooppalaiselle demokratialle ja oikeusvaltiolle muodostavien SLAPP-kanteiden tapauksessa.

Oikeasuhteisuutta kuvaa myös se, että monet toimista, joilla pyritään torjumaan SLAPP-kanteita, esitetään suosituksessa muina kuin lainsäädännöllisinä toimenpiteinä eikä lainsäädäntötoimina.

- **Toimintatavan valinta**

Valittu säädöstyyppe on direktiivi, jossa säädetään sitovista ja johdonmukaisista menettelytakeista jäsenvaltioissa. Näin estetään jäsenvaltioiden väliset olemassa olevat erot suojaustoimissa, jotka saattavat johtaa oikeuspaikkakeinotteluun yli rajojen. Samalla direktiivi antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden mukauttaa erityiset menettelytakeet kansalliseen siviili- ja prosessioikeuteensa, joissa on vielä huomattavasti eroja jäsenvaltioiden välillä.

Direktiiviä täydennetään muulla kuin lainsäädännöllisellä välineellä (suositus). Yhdessä ne muodostavat tehokkaan yhdistelmän lainsäädäntötoimia ja muita toimia.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Sidosryhmien kuuleminen**

Sidosryhmien kuulemisessa saatiin palautetta ja huomautuksia useilta keskeisiltä sidosryhmiltä, jotka edustivat EU:n kansalaisia ja EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisia, kansallisia viranomaisia, oikeusalan ammattilaisia, kuten tuomareita, tiedeyhteisön edustajia, tutkimuslaitoksia, kansalaisjärjestöjä ja muita asiaan liittyviä eturyhmiä.

Kuulemisiin sisältyi maaliskuussa 2021 järjestetty alustava tekninen kohderyhmäkeskustelu, johon otti osaa valittu joukko osallistujia, mukaan lukien neljä SLAPP-kanteiden kohdetta, jotka suostuivat jakamaan henkilökohtaisia kokemuksiaan, esittivät hyödyllisiä näkemyksiä SLAPP-kanteista ja auttoivat valmisteluvaiheessa.

Avoimessa julkisessa kuulemisessa¹⁹ saatiin 4. lokakuuta 2021 ja 10. tammikuuta 2022 välillä kansalaisilta, toimittajilta, jäsenvaltioilta, kansalaisjärjestöiltä, kansalaisyhteiskunnalta, tuomareilta, oikeusalan ammattilaisilta ja muilta sidosryhmiltä näkemyksiä SLAPP-kanteista ja toimista, joita olisi toteutettava näiden kanteiden torjumiseksi EU:ssa.

Kansallisille tuomareille 12. marraskuuta 2021 ja 10. tammikuuta 2022 välillä siviili- ja kauppaoikeuden alan Euroopan oikeudellisen verkoston kautta suunnatussa kohdennetussa kuulemisessa²⁰ kerättiin yksityiskohtaisempia tietoja siitä, miten SLAPP-kanteet tunnistetaan, onko menettelyissä puutteita, mitä kansallisia oikeussuojakeinoja on jo käytettävissä, vaikka ne eivät olisi nimenomaan SLAPP-tapauksiin tarkoitettuja, miten tietoisia tuomarit ovat SLAPP-kanteista ja mitkä ovat tuomareiden koulutustarpeet.

Jäsenvaltioiden asiantuntijoiden kanssa lokakuussa 2021 järjestetyssä teknisessä kokouksessa kerättiin tietoa jäsenvaltioiden (myös jäsenvaltioiden riippumattomien elinten ja viranomaisten) näkemyksistä siitä, tarvittaisiinko SLAPP-kanteiden torjumiseksi EU:n tason toimia ja minkä tyyppisiä toimia, mitä oikeussuojakeinoja (mahdollisia ja yleisiä tai erityisiä) ja minkälaista tukea kansallisella tasolla on tällä hetkellä saatavilla SLAPP-kanteiden kohteille.

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13192-EU-action-against-abusive-litigation-SLAPP-targeting-journalists-and-rights-defenders/public-consultation_fi

²⁰ https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/EJN_SLAPP

Valittujen sidosryhmien kanssa marraskuussa 2021 järjestetyssä työpajassa keskusteltiin SLAPP-kanteiden ulottuvuudesta, kerättiin tietoa ja keskusteltiin mahdollisista ratkaisuista ja testattiin niitä.

Komission valmistelutyössä otettiin huomioon näyttö, jonka Euroopan parlamentti keräsi valmisteltaessa vuoden 2021 lopussa hyväksytyä valiokunta-aloitteista mietintöä aiheesta.

Sidosryhmiltä erityisesti avoimessa julkisessa kuulemisessa ja sidosryhmien kokouksessa saatu palaute osoitti vahvaa tukea EU:n laajuisille lainsäädäntötoimille ja muille toimille SLAPP-kanteiden torjumiseksi. EU:n laajuiset organisaatiot ilmoittivat, että SLAPP-kanteet ovat kasvussa, myös rajatylittävissä tapauksissa. Julkisessa kuulemisessa esitetyissä kannanotoissa korostettiin myös SLAPP-kanteita koskevan koulutuksen ja tietoisuuden lisäämisen merkitystä, tiedonkeruun hyötyjä ja SLAPP-kanteiden asianmukaisen seurannan tarvetta.

Julkisesta kuulemisesta ja sidosryhmien kokouksesta saadut tiedot antoivat myös merkittävää näyttöä ilmiöstä EU:ssa, ja saatu näyttö otettiin huomioon tämän ehdotuksen oheisasiakirjana olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa²¹.

Useimmat jäsenvaltiot ilmaisivat tukensa SLAPP-kanteiden vastaisille EU:n toimille ja toivat esiin tarpeen suojella sananvapautta sekä tiedonvälityksen ja tiedotusvälineiden vapautta säilyttäen samalla tasapainon SLAPP-kanteiden vastaisten suojoimenpiteiden ja oikeussuojan saatavuuden välillä. Jotkin jäsenvaltiot huomauttivat näytön puuttumisesta siitä, että SLAPP-kanteet, joilla on erityisesti rajatylittävä ulottuvuus, ovat huolestuttava ilmiö kyseisissä maissa.

Kansallisten tuomareiden kohdennetussa kuulemisessa kävi ilmi, että vastaajien jäsenvaltioiden lainsäädännössä ei ole SLAPP-kanteen oikeudellista määritelmää tai SLAPP-tapauksiin tarkoitettua oikeussuojajärjestelmää, vaikka joitakin olemassa olevia kansallisia yleisiä suojoimia voidaan periaatteessa käyttää SLAPP-kanteiden yhteydessä.

Euroopan parlamentti hyväksyi 11. marraskuuta 2021 SLAPP-kanteita koskevan valiokunta-aloitteisen mietinnön²², jossa komissiota kehoitettiin esittämään kattava toimenpidepaketti SLAPP-kanteiden torjumiseksi, lainsäädäntö mukaan luettuna.

Komissio on myös tilannut tutkimuksia, joiden tarkoituksena on parantaa tietämystä ilmiöstä EU:ssa ja tehdä jäsenvaltioiden tilanteesta alkukartoitus. Alkukartoituksessa saatiin tietoa SLAPP-kanteista ja niiden syistä.²³ Toinen tutkimus oli perusteellisempi vertaileva tutkimus, jossa arvioitiin yksityiskohtaisesti jäsenvaltioiden nykytilannetta.²⁴

- **Asiantuntijatiedon keruu ja käyttö**

Komissio perusti asiantuntijaryhmän²⁵ vuonna 2021 SLAPP-aloitteen valmistelemiseksi. Ryhmä koostui tutkijoista, oikeusalan ammattilaisista sekä tiedotusvälineiden ja kansalaisyhteiskunnan edustajista. Ryhmän tehtävänä oli tarjota oikeudellista asiantuntemusta

²¹ SWD(2022)117, 27.4.2022.

²² Euroopan parlamentin päätöslauselma 11. marraskuuta 2021 demokratian, tiedotusvälineiden vapauden ja moniarvoisuuden vahvistamisesta EU:ssa: yksityis- ja rikosoikeudellisten keinojen aiheeton käyttö toimittajien, kansalaisjärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan vaientamiseksi (2021/2036(INI))

²³ Saatavilla osoitteessa https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/ad-hoc-literature-review-analysis-key-elements-slapp_en.pdf

²⁴ https://ec.europa.eu/info/files/strategic-lawsuits-against-public-participation-slapp-european-union-comparative-study_en

²⁵ SLAPP-kanteiden vastainen [asiantuntijaryhmä](#).

SLAPP-kanteista, toimia EU:n tason foorumina parhaiden käytäntöjen ja tietämyksen vaihtamiseksi ja mahdollisuuksien mukaan avustaa SLAPP-kanteiden kohteita. Asiantuntijaryhmän yhteyteen perustettiin syksyllä 2021 erityinen lainsäätämisen alaryhmä avustamaan komissiota lainsäädäntöehdotuksen valmistelussa.

- **Komission yksiköiden valmisteluasiakirja**

Tämän ehdotuksen oheisasiakirjana on komission yksiköiden valmisteluasiakirja²⁶, jossa esitetään ehdotuksen perustelut, analyysi ja käytettävissä oleva näyttö. Ehdotukseen ei liity vaikutustenarviointia, koska ehdotus tarjoaa kohdennettuja menettelytakeita eikä siitä aiheudu merkittäviä määrällisesti mitattavia kustannuksia. Sen sijaan se tarjoaa kansallisille tuomioistuimille paremmin mukautettuja keinoja estää oikeudellisten menettelyjen väärinkäyttöyritykset ja välttää kustannukset, joita tällaisesta väärinkäytöstä voi aiheutua oikeusjärjestelmälle. Koska SLAPP-kanteet vaarantavat sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta koskevat perusoikeudet, on ratkaisevan tärkeää ryhtyä voimakkaisiin ja nopeisiin toimiin, jotta voidaan estää tämän suhteellisen hiljattain esiin tulleen mutta yhä useammin esiintyvän haitallisen ilmiön yleistymisen EU:ssa.

- **Perusoikeudet**

Ehdotuksella edistetään perusoikeuksien suojelua Euroopan unionissa. Toimittajilla, ihmisoikeuksien puolustajilla ja muilla kohderyhmillä, jotka hyötyvät ehdotetuista menettelytakeista, on tärkeä rooli eurooppalaisissa demokratioissa erityisesti julkisen keskustelun, perusoikeuksien, demokraattisten arvojen, sosiaalisen osallisuuden, ympäristönsuojelun ja oikeusvaltioperiaatteen ylläpitämisessä. Prosessioikeudella on samalla keskeinen rooli perusoikeuksien tehokkuuden takaamisessa perusoikeuskirjan mukaisesti.

Perusoikeuskirjan 11 artiklassa vahvistettu oikeus sananvapauteen ja tiedonvälityksen vapauteen sisältää mielipiteenvapauden sekä vapauden vastaanottaa ja levittää tietoja tai ajatuksia viranomaisten siihen puuttumatta ja alueellisista rajoista riippumatta. Vaikka se ei olekaan ehdoton oikeus, sen mahdollisista rajoituksista on säädettävä lailla kunnioittaen kyseisen oikeuden keskeistä sisältöä ja ne on toteutettava ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia (perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohta).

Ehdotuksella varmistetaan samalla perusoikeuskirjan 47 artiklassa taatun oikeussuojan saatavuuden ja perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan mukaisten henkilötietojen ja yksityisyyden suojaan liittyvien oikeuksien sekä sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden välinen tasapaino. Menettelytakeet on kohdennettu huolellisesti, ja ne jättävät tuomioistuimelle yksittäisissä tapauksissa riittävästi harkintavaltaa, jotta voidaan säilyttää herkkä tasapaino ilmeisen perusteettomien kanteiden varhaisessa vaiheessa hylkäämisen ja tehokkaan oikeussuojan saatavuuden välillä.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Tällä ehdotuksella ei ole vaikutuksia Euroopan unionin talousarvioon.

---

²⁶ SWD(2022)117, 27.4.2022.

5. LISÄTIEDOT

• Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt

Komissio edistää direktiivin täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa tarjoamalla apua direktiivin saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä, jotta varmistetaan sujuva täytäntöönpano jäsenvaltioissa. Se järjestää vähintään yhden työpajan, joka koskee direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja kahdenvälisiä kokouksia, myös jäsenvaltioiden pyynnöstä. Jäsenvaltioita pyydetään myös ilmoittamaan kansallisista täytäntöönpanotoimistaan.

Direktiivin toimintaa tarkastellaan uudelleen viiden vuoden kuluttua sen soveltamisen alkamisesta.

• Selittävät asiakirjat (direktiivien osalta)

Tämä ehdotus ei edellytä erityisiä selittäviä asiakirjoja.

Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset

Direktiivissä on neljä erillistä pääosaa: menettelytakeita koskevat yhteiset säännöt (II luku), selvästi perusteettomien kanteiden hylkääminen varhaisessa vaiheessa (III luku), oikeussuojakeinot perusteettomia kanteita vastaan (IV luku) ja suoja kolmansien maiden tuomioita vastaan (V luku). Direktiivin I ja VI luvun säännökset ovat soveltamisalaltaan laaja-alaisia.

I luku Yleiset säännökset: tämä luku sisältää säännöksiä säädöksen kohteesta ja soveltamisalasta, joitakin määritelmiä ja säännöksen siitä, milloin asialla katsotaan olevan rajatylittäviä vaikutuksia direktiiviä sovellettaessa.

Ehdotuksen **1 artiklassa** esitetään direktiivin kohde ja selvennetään, että direktiivissä säädettyjen erityisten suojatoimien tarkoituksena on puuttua ilmeisen perusteettomiin ja aiheettomiin yksityisoikeudellisiin kanteisiin, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia ja jotka on nostettu luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä, erityisesti toimittajia ja ihmisoikeuksien puolustajia vastaan heidän julkiseen osallistumiseen liittyvän toimintansa vuoksi.

Ehdotuksen **2 artiklassa** määritetään direktiivin aineellinen soveltamisala, jonka mukaan sitä sovelletaan yksityis- tai kauppaoikeudellisiin asioihin, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia, riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Tämä koskee rikosoikeudellisissa menettelyissä esitettyjä yksityisoikeudellisia vaatimuksia, mutta myös välitoimia ja turvaamistoimia, vastatoimia tai muita tietyn tyyppisiä oikeussuojakeinoja, jotka ovat saatavilla muiden säädösten nojalla. Kuten muissakin EU:n yksityis- ja kauppaoikeudellisissa säädöksissä, vero- ja tulliasiat, hallinto-oikeudelliset asiat tai valtion vastuu teoista ja laiminlyönneistä, jotka on tehty julkista valtaa käytettäessä, eivät kuulu soveltamisalaan. Julkisen vallan käyttämisestä (*acta iure imperii*) aiheutuviin vaateisiin sisältyvät valtion puolesta toimivaa virkamiestä vastaan esitetyt vaateet ja vastuu julkisten viranomaisten toimista, julkisesti nimitettyjen viranhaltijoiden vastuu mukaan lukien. Viranomaisia ei näin ollen olisi pidettävä SLAPP-kanteiden kohteina.

Ehdotuksen **3 artiklassa** määritellään julkinen osallistuminen, yleistä etua koskeva asia ja häirintätarkoituksessa nostetut perusteettomat kanteet.

Julkinen osallistuminen määritellään laajasti ja tarkoittaa mitä tahansa lausumaa tai toimintaa, joka ilmaistaan tai toteutetaan

- 1) sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta koskevan oikeuden käyttämisen yhteydessä, kuten journalististen, poliittisten, tieteellisten, akateemisten, taiteellisten,

kommentaaristen tai satiiristen julkaisujen, teosten tai viestinnän luominen, näyttely, mainonta tai muu edistäminen, sekä siihen suoraan liittyvää valmistelevaa, tukevaa tai avustavaa toimea;

- 2) yhdistymisvapautta ja rauhanomaista kokoontumisvapautta koskevan oikeuden käytön yhteydessä, kuten edunvalvontatoiminnan, mielenosoitusten ja protestien järjestäminen tai niihin osallistuminen tai toiminta, joka johtuu hyvää hallintoa koskevan oikeuden ja tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden käytöstä, kuten kanteluiden, vetoomusten tai hallinnollisten ja oikeudellisten vaatimusten tekeminen ja osallistuminen julkisiin käsittelyihin, sekä siihen suoraan liittyvää valmistelevaa, tukevaa tai avustavaa toimea.

Se kattaa myös muita toimia, joiden tarkoituksena on antaa yleistä mielipidettä koskevaa tietoa tai vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen tai edistää yleisön toimintaa, mukaan lukien julkisen tai yksityisen tahon toimintaa, joka koskee yleiseen etuun liittyvää asiaa, kuten tutkimuksen, kyselyjen, kampanjoiden tai muiden yhteisten toimien järjestäminen tai niihin osallistuminen, sekä siihen suoraan liittyvää valmistelevaa, tukevaa tai avustavaa toimea. Valmistelevia toimia ovat esimerkiksi tutkivan toimittajan tai tutkijan haastattelut lausunnon laatimiseksi tai ympäristön puolustajan keräämät tiedot. Tukevien ja avustavien toimien olisi kuuluttava direktiivin soveltamisalaan, koska kantajat voivat nostaa kanteen myös sellaisia toimijoita vastaan, jotka tarjoavat internetyhteys- tai tulostuspalvelujen kaltaisia tarvittavia tukevia tai avustavia palveluja, tarkoituksena välillisesti rajoittaa SLAPP-kanteiden tosiasiallisen kohteen sananvapautta. Tällaisilla valmistelevilla, tukevilla ja avustavilla toimilla on oltava suora ja luontainen yhteys kyseiseen lausumaan tai toimintaan.

Toisaalta julkisen osallistumisen ei yleensä pitäisi kattaa kaupallista mainontaa ja markkinointitoimintaa (kaupallinen puhe).

Yleistä etua koskeva asia on myös määritelty laajasti. Sillä tarkoitetaan kaikkia asioita, jotka vaikuttavat yleisöön siinä määrin, että se voi olla oikeutetusti kiinnostunut niistä, esimerkiksi kansanterveyden, turvallisuuden, ympäristön, ilmaston tai perusoikeuksien toteutumisen alalla.

Häirintätarkoituksessa nostetuilla perusteettomilla kanteilla tarkoitetaan määritelmän mukaan julkiseen osallistumiseen liittyviä kanteita, jotka ovat kokonaan tai osittain perusteettomia ja joiden pääasiallisena tarkoituksena on joko estää tai rajoittaa julkista osallistumista tai rangaista siitä.

Ei-tyhjentävässä luettelossa ilmoitetaan yleisimmät väärinkäytön merkit, kuten vaatimuksen tai sen osan suhteeton, liiallinen tai kohtuuton luonne, kantajan tai siihen liittyvien asianosaisten muut samankaltaisista asioista nostamat lukuisat kanteet tai kantajan tai hänen edustajiensa harjoittama pelottelu, häirintä tai uhkailu.

Perusteettomaan kanteeseen liittyy tyypillisesti vilpillisessä mielessä käytettyä oikeudenkäyntitaktiikkaa, kuten oikeudenkäynnin lykkäämistä, kohtuuttomien kustannusten aiheuttamista menettelyn vastaajalle tai oikeuspaikkakeinottelua. Näihin taktikoihin, joita kantaja käyttää muihin tarkoituksiin kuin oikeussuojan saamiseen, liittyy usein, vaikkakaan ei aina, ennen oikeudenkäyntiä tai sen aikana monenlaista pelottelua, häirintää tai uhkailua julkisen osallistumisen estämiseksi.

Ehdotuksen **4 artiklassa** täsmennetään, milloin asialla katsotaan olevan rajatylittäviä vaikutuksia.

Tämän direktiivin soveltamiseksi asialla katsotaan olevan rajatylittäviä vaikutuksia, paitsi jos molemmilla asianosaisilla on kotipaikka siinä jäsenvaltiossa, jonka tuomioistuimen

käsiteltäväksi asia on saatettu, mikä osoittaa, että asian katsotaan olevan pelkästään valtion sisäinen.

Vaikka kummallakin asianosaisella on kotipaikka siinä jäsenvaltiossa, jonka tuomioistuimen käsiteltäväksi asia on saatettu, asialla katsotaan olevan rajatylittäviä vaikutuksia kahdessa muussa tilanteessa.

- 1) Ensimmäinen tilanne on se, että julkisella osallistumisella yleistä etua koskevaan asiaan on merkitystä useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa. Tähän sisältyy esimerkiksi julkinen osallistuminen unionin toimielinten järjestämiin tapahtumiin, kuten osallistuminen julkiseen kuulemiseen, tai lausumat tai toimet, jotka koskevat useamman kuin yhden jäsenvaltion kannalta erityisen merkityksellisiä asioita, kuten rajatylittävä pilaantuminen tai rahanpesuväitteet, joihin liittyy mahdollista rajatylittävää osallistumista.
- 2) Toinen tilanne, jossa asialla olisi katsottava olevan rajatylittäviä vaikutuksia, on se, että kantaja on nostanut tai siihen liittyvät yhteisöt ovat nostaneet rinnakkaisen kanteen tai kanteen aiemmin samaa vastaajaa tai siihen liittyviä vastaajia vastaan toisessa jäsenvaltiossa.
- 3) Näissä kahdessa tilanteessa otetaan huomioon SLAPP-kanteiden erityinen asiayhteys.

II luku Menettelytakeita koskevat yhteiset säännöt: Tämä luku sisältää horisontaalisia säännöksiä, jotka koskevat menettelytakeiden soveltamista, sen sisältöä ja muita menettelyyn liittyviä seikkoja.

Ehdotuksen **5 artiklan** mukaan hakemus voidaan tehdä erityyppisistä menettelytakeista:

- a) 8 artiklan mukainen vakuus;
- b) ilmeisen perusteettomien kanteiden hylkääminen varhaisessa vaiheessa III luvun mukaisesti;
- c) oikeussuojakeinot perusteettomia kanteita vastaan IV luvun mukaisesti.

Vaikka lausuman tai toiminnan luonteen kuvailemisen julkiseen osallistumiseen liittyvänä toimintana olisi oltava tutkittavaksi ottamisen edellytys, perusteena olevan näytön kuvausta olisi pidettävä asianmukaisena, jos pääasian kantaja ei ole jo toimittanut todisteita tai jos ne eivät ole muutoin tuomioistuimen saatavilla. Jäsenvaltiot voivat säätää, että asiaa käsittelevä tuomioistuin voi toteuttaa samat toimenpiteet viran puolesta missä tahansa menettelyn vaiheessa.

Ehdotuksen **6 artikla** koskee myöhempiä muutoksia vaatimukseen tai lausumiin, jos kantajat tahallaan peruuttavat tai muuttavat vaatimuksia tai lausumia välttääkseen oikeudenkäyntikulujen korvauksen määräämisen voittaneelle asianosaiselle. Tämä oikeudellinen strategia voi viedä tuomioistuimelta mahdollisuuden tunnustaa kanteen perusteettomuus, jolloin vastaajalla ei ole mahdollisuutta saada korvausta oikeudenkäyntikuluista. Tällä säännöksellä varmistetaan, että kantajan vaatimukseen tai lausumiin myöhemmin tekemät muutokset, mukaan lukien kanteesta luopuminen, eivät vaikuta asiaa käsittelevän tuomioistuimen mahdollisuuteen todeta kanne perusteettomaksi ja määrätä kulujen korvauksista, vahingonkorvauksista tai seuraamuksista.

Ehdotuksen **7 artiklan** mukaan asiaa käsittelevä tuomioistuin voi hyväksyä sen, että julkiseen osallistumiseen liittyvää toimintaa harjoittavien henkilöiden oikeuksia suojelevat tai edistävät kansalaisjärjestöt voivat osallistua menettelyyn joko vastaajan tukemiseksi tai tietojen antamiseksi. Jäsenvaltioiden olisi säänneltävä väliintuloa koskevia menettelyvaatimuksia,

mahdollisesti myös määräaikoja, asiaa käsittelevään tuomioistuimeen sovellettavien menettelysääntöjen mukaisesti.

Ehdotuksen **8 artiklassa** annetaan tuomioistuimelle valtuudet vaatia kantajaa antamaan vakuus oikeudenkäyntikulujen tai oikeudenkäyntikulujen ja vahinkojen varalta, jos tuomioistuin katsoo, että vaikka vaatimus ei olisi ilmeisen perusteeton, on olemassa seikkoja, jotka viittaavat menettelyn väärinkäyttöön, ja mahdollisuudet menestyä pääasiassa ovat heikot.

III luku Ilmeisen perusteettomien kanteiden hylkääminen varhaisessa vaiheessa: Tässä luvussa käsitellään vaatimuksia ja menettelytakeita, jotka koskevat ilmeisen perusteettomien kanteiden hylkäämistä varhaisessa vaiheessa.

Ehdotuksen **9 artiklassa** säädetään, että varhaisessa vaiheessa hylkäämistä koskeva hakemus hyväksytään, jos vastaajaa vastaan nostettu kanne on kokonaan tai osittain ilmeisen perusteeton. Jos pääkanne hylätään myöhemmin tavanomaisessa menettelyssä, vastaajan käytettävissä voi edelleen olla muita oikeussuojakeinoja perusteettomia kanteita vastaan, jos väärinkäyttö havaitaan silloin.

Ehdotuksen **10 artiklassa** säädetään, että jos vastaaja tekee varhaisessa vaiheessa hylkäämistä koskevan hakemuksen, pääasian käsittelyä lykätään, kunnes hakemuksesta on tehty lopullinen päätös. Kantajan vireille paneman asian käsittelyn lykkääminen takaa prosessuaalisen toiminnan keskeyttämisen, mikä vähentää vastaajan oikeudenkäyntikuluja. Jotta vältettäisiin vaikutukset oikeussuojan tosiasialliseen saatavuuteen, lykkäämisen olisi oltava väliaikaista ja sitä olisi jatkettava ainoastaan siihen saakka, kunnes hakemuksesta on tehty lopullinen päätös, johon ei enää voida hakea muutosta tuomioistuimessa.

Ehdotuksen **11 artiklassa** edellytetään, että varhaisessa vaiheessa hylkäämistä koskeva hakemus käsitellään nopeutetussa menettelyssä ottaen huomioon tapauksen olosuhteet ja oikeuden tehokkaisuuteen oikeussuojakeinoihin ja oikeuden oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Jotta nopeutettu menettely olisi mahdollisimman tarkoituksenmukainen, jäsenvaltiot voivat asettaa määräaikoja istuntojen järjestämiselle tai tuomioistuimen päätöksenteolle. Ne voivat myös ottaa käyttöön väliaikaisia toimenpiteitä koskevia menettelyjä vastaavia järjestelmiä.

Ehdotuksen **12 artiklassa** otetaan käyttöön erityinen todistustaakkaa koskeva sääntö: jos vastaaja on tehnyt varhaisessa vaiheessa hylkäämistä koskevan hakemuksen ja osoittanut, että lausuma tai toiminta on julkiseen osallistumiseen liittyvää toimintaa, kantajan on todistettava, että vaatimus ei ole ilmeisen perusteeton. Tämä ei merkitse oikeussuojan saatavuuden rajoittamista, kun otetaan huomioon, että kantajalla on todistustaakka kyseiseen vaatimukseen nähden ja että näyttökynnys sen osoittamiseksi, että vaatimus ei ole ilmeisen perusteeton varhaisessa vaiheessa hylkäämisen välttämiseksi, on paljon alhaisempi.

Ehdotuksen **13 artiklassa** säädetään, että varhaisessa vaiheessa hylkäämistä koskevan hakemuksen hyväksymistä tai hylkäämistä koskevaan päätökseen olisi voitava hakea muutosta.

IV luku Oikeussuojakeinot perusteettomia kanteita vastaan: Tässä luvussa on säännöksiä kulujen korvaamisesta, vahingonkorvauksista ja seuraamuksista.

Ehdotuksen **14 artiklassa** säädetään, että kantaja, joka on häirintätarkoituksessa nostanut perusteettoman kanteen, voidaan velvoittaa vastaamaan kaikista oikeudenkäyntikuluista, mukaan lukien vastaajalle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan, paitsi jos tällaiset kulut ovat kohtuuttomia.

Ehdotuksen **15 artiklassa** taataan, että luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jolle on aiheutunut vahinkoa häirintätarkoituksessa nostetun perusteettoman kanteen seurauksena, pystyy vaatimaan korvausta ja saamaan täyden korvauksen tästä vahingosta. Tämä koskee sekä aineellisia että aineettomia vahinkoja. Aineellisiin vahinkoihin kuuluvat esimerkiksi asianajajan palkkiot, jos niitä ei korvata kuluina, matkakulut ja lääketieteelliset kulut (esimerkiksi psykologinen apu), jos ne ovat syy-yhteydessä oikeudenkäyntiin. Esitutkintakustannukset olisi katsottava aineellisiksi vahingoiksi, jos ne eivät sisälly kuluihin kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Aineeton vahinko kattaa erilaiset fyysiset ja/tai psyykkiset vahingot. Näitä ovat esimerkiksi oikeudenkäyntiin liittyvä kipu ja kärsimys tai henkinen kärsimys, elämänlaadun tai ihmissuhteen heikentyminen, maineen vahingoittuminen ja yleisesti kaikenlaiset aineettomat vahingot.

Ehdotuksen **16 artiklassa** säädetään mahdollisuudesta määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia häirintätarkoituksessa perusteettoman kanteen nostaneelle osapuolelle. Tämän säännöksen päätavoitteena on estää mahdollisia kantajia nostamasta perusteettomia kanteita häirintätarkoituksessa. Seuraamukset maksetaan jäsenvaltioille.

V luku Suoja kolmansien maiden tuomioita vastaan: Tämä luku sisältää oikeussuojakeinot vastaajan suojaamiseksi kolmansien maiden tuomioistuimissa nostettuja perusteettomia kanteita vastaan.

Ehdotuksen **17 artiklan** mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että jäsenvaltiossa kotipaikkaansa pitävän luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön julkiseen osallistumiseen liittyvän toiminnan vuoksi nostetusta kanteesta kolmannessa maassa annetun tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytyään selkeästi oikeusjärjestyksen perusteiden (*ordre public*) vastaisena, jos kannetta olisi pidetty ilmeisen perusteettomana tai aiheettomana, mikäli se olisi nostettu sen jäsenvaltion tuomioistuimissa, jossa tunnustamista pyydetään tai täytäntöönpanoa haetaan, ja tuomioistuin olisi soveltanut omaa lakiaan.

Ehdotuksen **18 artiklassa** säädetään lisäoikeussuojakeinosta kolmansien maiden tuomiota vastaan: jos kolmannen maan tuomioistuimissa on nostettu häirintätarkoituksessa perusteeton kanteen sellaista luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä vastaan, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa, kyseinen henkilö voi vaatia korvausta vahingoista ja kustannuksista, jotka ovat aiheutuneet oikeudenkäynnistä kolmannen maan tuomioistuimissa, riippumatta kolmannessa maassa nostetun kanteen kantajan kotipaikasta. Tällä säännöksellä luodaan uusi erityinen toimivaltaperuste sen varmistamiseksi, että perusteettomien kanteiden kohteilla, joiden kotipaikka on Euroopan unionissa, on unionissa saatavilla tehokkaat oikeussuojakeinot kolmannen maan tuomioistuimissa nostettuja perusteettomia kanteita vastaan.

VI luku Loppusäännökset: Tämä luku sisältää säännöt, jotka koskevat direktiivin suhdetta vuoden 2007 Luganon yleissopimukseen, direktiivin soveltamisen uudelleentarkastelua, sen saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, sen voimaantuloa ja jäsenvaltioita, joille direktiivi on osoitettu.

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI**julkista osallistumista harjoittavien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta tai aiheettomilta kanteilta (”strategiset häirintätarkoituksessa nostetut kanteet”)**

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 81 artiklan 2 kohdan f alakohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen, kun esitys lainsäätämisyksikössä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksiköstä,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, jäljempänä ’SEU-sopimus’, 2 artiklassa todetaan, että unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina.
- (2) SEU-sopimuksen 10 artiklan 3 kohdan mukaan kaikilla unionin kansalaisilla on oikeus osallistua demokratian toteuttamiseen unionissa. Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, jäljempänä ’perusoikeuskirja’, määrätään muun muassa oikeudesta yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen (7 artikla), henkilötietojen suojaan (8 artikla), sananvapauteen ja tiedonvälityksen vapauteen, joka sisältää tiedotusvälineiden vapauden ja moniarvoisuuden kunnioittamisen, (11 artikla) ja tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen (47 artikla).
- (3) Perusoikeuskirjan 11 artiklassa vahvistettu oikeus sananvapauteen ja tiedonvälityksen vapauteen sisältää mielipiteenvapauden sekä vapauden vastaanottaa ja levittää tietoja tai ajatuksia viranomaisiin siihen puuttumatta ja alueellisista rajoista riippumatta. Perusoikeuskirjan 11 artiklalle olisi annettava sama merkitys ja soveltamisala kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastaavalle 10 artiklalle, joka koskee oikeutta sananvapauteen, sellaisena kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on kyseisen oikeuden tulkinnut.
- (4) Direktiivin tarkoituksena on suojella julkista osallistumista yleistä etua koskevissa asioissa harjoittavia luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä, erityisesti toimittajia ja ihmisoikeuksien puolustajia, heitä vastaan nostetuilta kanteilta, joiden tavoitteena on estää heitä jatkamasta julkista osallistumista (tällaisia kanteita kutsutaan yleisesti strategisiksi häirintätarkoituksessa nostetuiksi kanteiksi tai SLAPP-kanteiksi).
- (5) Toimittajilla on tärkeä rooli julkisen keskustelun edistämässä sekä tiedon, mielipiteiden ja ajatusten välittämisessä ja vastaanottamisessa. On olennaisen tärkeää, että heille annetaan riittävästi tilaa osallistua avoimeen, vapaaseen ja oikeudenmukaiseen keskusteluun ja torjua disinformaatiota, tietojen manipulointia ja

häirintää. Toimittajien olisi voitava harjoittaa toimintaansa tehokkaasti, jotta varmistetaan, että kansalaisilla on mahdollisuus tutustua erilaisiin näkemyksiin eurooppalaisissa demokratioissa.

- (6) Erityisesti tutkivilla toimittajilla on keskeinen rooli järjestäytyneen rikollisuuden, korruption ja ääriliikkeiden torjunnassa. Heidän työhönsä liittyy erityisen suuria riskejä, ja he kohtaavat yhä enemmän hyökkäyksiä ja häirintää. Tarvitaan vankka suojajärjestelmä, jotta he voivat täyttää keskeisen valvontatehtävänsä oikeutettua yleistä etua koskevissa asioissa.
- (7) Ihmisoikeuksien puolustajilla on myös tärkeä rooli eurooppalaisissa demokratioissa erityisesti perusoikeuksien, demokraattisten arvojen, sosiaalisen osallisuuden, ympäristönsuojelun ja oikeusvaltioperiaatteen ylläpitämisessä. Heidän olisi voitava osallistua aktiivisesti julkiseen elämään ja saada äänensä kuuluviin poliittisissa asioissa ja päätöksentekoprosesseissa joutumatta pelkäämään uhkailua. Ihmisoikeuksien puolustajilla tarkoitetaan henkilöitä tai järjestöjä, jotka puolustavat perusoikeuksia ja monia muita oikeuksia, kuten ympäristö- ja ilmasto-oikeuksia, naisten oikeuksia, hlbtq-henkilöiden oikeuksia, rodulliseen tai etniseen vähemmistöön kuuluvien henkilöiden oikeuksia, työntekijöiden oikeuksia tai uskonnonvapautta. Myös muita julkiseen keskusteluun osallistuvia henkilöitä, kuten tiedeyhteisön edustajia ja tutkijoita, olisi suojattava riittävällä tavalla.
- (8) Terve ja kukoistava demokratia edellyttää, että ihmiset voivat osallistua aktiivisesti julkiseen keskusteluun ilman viranomaisten tai muiden vaikutusvaltaisten kotimaisten tai ulkomaisten toimijoiden tarpeetonta puuttumista asiaan. Mielekkään osallistumisen varmistamiseksi ihmisten on voitava saada luotettavaa tietoa, jonka avulla he voivat muodostaa omat mielipiteensä ja käyttää omaa harkintaansa julkisessa tilassa, jossa voidaan ilmaista vapaasti erilaisia näkemyksiä.
- (9) Tämän tukemiseksi on tärkeää suojella toimittajia ja ihmisoikeuksien puolustajia häirintätarkoituksessa nostetuilta kanteilta. Tällaisia kanteita ei nosteta oikeussuojan saatavuuden vuoksi vaan julkisen keskustelun vaimentamiseksi tyypillisesti häirinnän ja pelottelun keinoin.
- (10) SLAPP-kanteita nostavat yleensä voimakkaat tahot, kuten henkilöt, edunvalvontaryhmät, yhtiöt ja valtion elimet. Niihin liittyy usein vallan epätasapaino asianosaisten välillä siten, että kantaja on vastaajaa taloudellisesti tai poliittisesti vahvemmassa asemassa. Vaikkei vallan epätasapaino ole välttämätön edellytys näissä tapauksissa, ilmetessään se vaikuttaa merkittävästi häirintätarkoituksessa nostettujen kanteiden kykyyn aiheuttaa haitallisia ja lamaannuttavia vaikutuksia.
- (11) Häirintätarkoituksessa nostetuilla kanteilla voi olla haitallinen vaikutus toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien luotettavuuteen ja maineeseen, ja heidän taloudelliset ja muut voimavaransa voivat ehtyä niiden seurauksena. Tällaisten kanteiden vuoksi yleistä etua koskevaan asiaan liittyvien tietojen julkaisemista voidaan lykätä tai sitä voidaan karttaa kokonaan. Menettelyjen kestolla ja taloudellisella paineella voi olla lamaannuttava vaikutus toimittajiin ja ihmisoikeuksien puolustajiin. Tällaisten käytäntöjen olemassaololla voi siis olla pelotevaikutus heidän työhönsä, koska se edistää itsesensuuria ennakoitaessa mahdollisia tulevia kanteita, mikä johtaa julkisen keskustelun köyhtymiseen koko yhteiskunnan vahingoksi.
- (12) Häirintätarkoituksessa nostettujen kanteiden kohteita vastassa voi olla päällekkäisiä, joskus eri lainkäyttöalueilla nostettuja kanteita. Yhden jäsenvaltion lainkäyttöalueella aloitettu menettely toisessa jäsenvaltiossa asuvaa henkilöä vastaan on yleensä

monimutkaisempi ja kalliimpi vastaajalle. Kantajat, jotka ovat nostaneet kanteen häirintätarkoituksessa, voivat myös käyttää menettelyllisiä välineitä oikeudenkäynnin keston pitkittämiseksi ja kustannusten nostamiseksi ja nostaa kanteen lainkäyttöalueella, joka on heidän mielestään suotuisin asian kannalta, eikä tuomioistuimessa, jolla on parhaat edellytykset vaatimusten käsittelyyn. Tällaiset käytännöt aiheuttavat myös tarpeettomia ja haitallisia rasitteita kansallisille tuomioistuinjärjestelmille.

- (13) Direktiivissä säädettyjä suojatoimia olisi sovellettava kaikkiin luonnollisiin henkilöihin tai oikeushenkilöihin, jotka harjoittavat julkiseen osallistumiseen liittyvää toimintaa. Niillä olisi myös suojeltava luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka joko ammattimaisesti tai henkilökohtaisesti tukevat, avustavat tai tarjoavat tavaroita tai palveluja toiselle henkilölle tarkoituksiin, jotka liittyvät suoraan julkiseen osallistumiseen yleistä etua koskevassa asiassa. Tämä koskee esimerkiksi internetpalveluntarjoajia, kustantamoja tai kirjapainoja, joita vastaan on nostettu kanne tai joita uhataan kanteella sen vuoksi, että ne tarjoavat palveluja kanteen kohteena olevalle henkilölle.
- (14) Tätä direktiiviä olisi sovellettava kaikenlaisiin oikeusvaateisiin tai kanteisiin yksityis- tai kauppaoikeudellisissa asioissa, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia, riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Tämä koskee myös rikosoikeudenkäynnissä esitettyjä yksityisoikeudellisia vaatimuksia. Näihin kuuluvat myös välitoimet ja turvaamistoimet, vastatoimet tai muut tiettytyyppiset oikeussuojakeinot, jotka ovat saatavilla muiden säädösten nojalla.
- (15) Direktiiviä ei sovelleta vaateisiin, jotka perustuvat valtion vastuuseen teoista tai laiminlyönneistä, jotka on tehty julkista valtaa käytettäessä (*acta iure imperii*), eikä valtion puolesta toimivaa virkamiestä vastaan esitettyihin vaateisiin eikä vastuuseen virkamiesten toimista, julkisesti nimettyjen viranhaltijoiden vastuu mukaan lukien.
- (16) Julkisella osallistumisella olisi tarkoitettava luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta koskevan oikeuden käyttämisen yhteydessä ilmaisemaa lausumaa tai toteuttamaa toimintaa yleistä etua koskevassa asiassa, kuten journalististen, poliittisten, tieteellisten, akateemisten, taiteellisten, kommentaaristen tai satiiristen julkaisujen, teosten tai viestinnän luomista, näyttelyä, mainontaa tai muuta edistämistä, sekä siihen suoraan liittyvää valmistelevaa, tukevaa tai avustavaa toimea. Siihen voi myös sisältyä yhdistymisvapautta ja rauhanomaista kokoontumisvapautta koskevan oikeuden käyttöön liittyvä toiminta, kuten edunvalvontatoiminnan, mielenosoitusten ja protestien järjestäminen tai niihin osallistuminen tai toiminta, joka johtuu hyvää hallintoa koskevan oikeuden ja tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden käytöstä, kuten kanteluiden, vetoomusten, hallinnollisten ja oikeudellisten vaatimusten tekeminen ja osallistuminen julkisiin käsittelyihin. Julkiseen osallistumiseen olisi kuuluttava myös valmistelevat, tukevat ja avustavat toimet, joilla on suora ja luontainen yhteys kyseiseen lausumaan tai toimintaan ja jotka ovat julkisen osallistumisen tukahduttamiseen pyrkivän toiminnan kohteena. Se voi kattaa myös muita toimia, joiden tarkoituksena on antaa yleistä mielipidettä koskevaa tietoa tai vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen tai edistää yleisön toimintaa, mukaan lukien julkisen tai yksityisen tahon toimintaa, joka koskee yleiseen etuun liittyvää asiaa, kuten tutkimuksen, kyselyjen, kampanjoiden tai muiden yhteisten toimien järjestäminen tai niihin osallistuminen.

- (17) Julkisen osallistumisen ei yleensä pitäisi kattaa kaupallista mainontaa ja markkinoitintoimintaa, joita ei tyypillisesti harjoiteta sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden käyttämisen yhteydessä.
- (18) Yleistä etua koskevan asian käsitteeseen olisi sisällyttävä myös tavaroiden, tuotteiden tai palvelujen laatu, turvallisuus tai muut merkitykselliset näkökohdat, jos tällaiset asiat ovat merkityksellisiä kansanterveyden, turvallisuuden, ympäristön, ilmaston tai perusoikeuksien toteutumisen kannalta. Puhtaasti yksittäinen kuluttajan ja valmistajan tai palveluntarjoajan välinen riita, joka koskee tavaraa, tuotetta tai palvelua, olisi katettava vain silloin, kun asia sisältää yleistä etua koskevan seikan, joka koskee esimerkiksi tuotetta tai palvelua, joka ei ole ympäristö- tai turvallisuusnormien mukainen.
- (19) Yleisen mielenkiinnon kohteena olevan tai yleiseen etuun liittyvän henkilön tai yhteisön toiminta on myös yleistä etua koskeva asia, josta yleisö voi olla oikeutetusti kiinnostunut. Oikeutetusta kiinnostuksesta ei kuitenkaan ole kyse, jos tällaista henkilöä tai yhteisöä koskevan lausuman tai toiminnan ainoana tarkoituksena on täyttää tietyn yleisön uteliaisuus henkilön yksityiselämää koskevien yksityiskohtien osalta.
- (20) Perusteettomaan kanteeseen liittyy tyypillisesti vilpillisessä mielessä käytettyä oikeudenkäyntitaktiikkaa, kuten oikeudenkäynnin lykkäämistä, kohtuuttomien kustannusten aiheuttamista menettelyn vastaajalle tai oikeuspaikkakeinottelua. Kantaja käyttää näitä taktiikkoja muihin tarkoituksiin kuin oikeussuojan saamiseen. Tällaisiin taktiikoihin liittyy usein, vaikkakaan ei aina, erilaisia pelottelun, häirinnän tai uhkailun muotoja.
- (21) SLAPP-kanteet, joilla on rajatylittävä ulottuvuus, ovat monimutkaisempia ja haasteellisempia vastaajille, sillä heidän on vastattava kanteisiin muilla lainkäyttöalueilla, joskus useilla lainkäyttöalueilla samanaikaisesti. Tämä puolestaan aiheuttaa lisäkustannuksia ja -rasitteita, joilla on vieläkin haitallisempia seurauksia.
- (22) Asialla olisi katsottava olevan rajatylittäviä vaikutuksia, paitsi jos molemmilla asianosaisilla on kotipaikka siinä jäsenvaltiossa, jonka tuomioistuimen käsiteltäväksi asia on saatettu. Vaikka kummallakin asianosaisella on kotipaikka siinä jäsenvaltiossa, jonka tuomioistuimen käsiteltäväksi asia on saatettu, asialla olisi katsottava olevan rajatylittäviä vaikutuksia kahdessa muussa tilanteessa. Ensimmäinen tilanne on se, että julkisella osallistumisella yleistä etua koskevaan asiaan on merkitystä useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa. Tähän sisältyy esimerkiksi julkinen osallistuminen unionin toimielinten järjestämiin tapahtumiin, kuten osallistuminen julkiseen kuulemiseen, tai lausumat tai toimet, jotka koskevat useamman kuin yhden jäsenvaltion kannalta erityisen merkityksellisiä asioita, kuten rajatylittävä pilaantuminen tai rahanpesuväitteet, joihin liittyy mahdollista rajatylittävää osallistumista. Toinen tilanne, jossa asialla olisi katsottava olevan rajatylittäviä vaikutuksia, on se, että kantaja on nostanut tai siihen liittyvät yhteisöt ovat nostaneet rinnakkaisen kanteen tai kanteen aiemmin samaa vastaajaa tai siihen liittyviä vastaajia vastaan toisessa jäsenvaltiossa. Näissä kahdessa tilanteessa otetaan huomioon SLAPP-kanteiden erityinen asiayhteys.
- (23) Vastaajien olisi voitava hakea seuraavia menettelytakeita: pyyntö, joka koskee oikeudenkäyntikulujen tai oikeudenkäyntikulujen ja vahingonkorvausten kattamiseksi annettavaa vakuutta; pyyntö, joka koskee ilmeisen perusteettomien kanteiden hylkäämistä varhaisessa vaiheessa; pyyntö, joka koskee oikeussuojakeinoja perusteettomia kanteita vastaan (oikeudenkäyntikulujen korvaamista,

vahingonkorvauksia ja seuraamuksia koskeva ratkaisu); tai kaikki nämä samanaikaisesti.

- (24) Joissakin häirintätarkoituksessa nostettujen perusteettomien kanteiden tapauksissa kantajat peruvat tai muuttavat vaatimuksiaan tai lausumiaan tarkoituksellisesti välttääkseen sen, että voittaneelle asianosaiselle määrätään korvaus kuluista. Tämä oikeudellinen strategia voi viedä tuomioistuimelta mahdollisuuden vahvistaa kanteen perusteettomuus, jolloin vastaajalla ei ole mahdollisuutta saada korvausta oikeudenkäyntikuluista. Tällaiset peruutukset tai muutokset eivät sen vuoksi saisi vaikuttaa asiaa käsittelevien tuomioistuinten mahdollisuuteen määrätä oikeussuojakeinoja perusteettomia kanteita vastaan.
- (25) Jos pääasian kanne hylätään myöhemmin tavanomaisessa menettelyssä, vastaajan käytettävissä voi edelleen olla muita oikeussuojakeinoja perusteetonta kannetta vastaan, kuten oikeudenkäyntikuluja korvaamista ja vahingonkorvauksia koskeva ratkaisu.
- (26) Lisäsuojan tarjoamiseksi vastaajalle tuomioistuimella olisi oltava mahdollisuus määrätä vakuudesta oikeudenkäyntikulujen ja/tai vahingonkorvausten kattamiseksi, jos tuomioistuin katsoo, että vaikka vaatimus ei olisi ilmeisen perusteeton, on olemassa seikkoja, jotka viittaavat menettelyn väärinkäyttöön, ja mahdollisuudet menestyä pääasiassa ovat heikot. Vakuus ei edellytä asiaratkaisun antamista, vaan se toimii turvaamistoimena, jolla varmistetaan menettelyn väärinkäytön toteavan lopullisen päätöksen vaikutukset. Jäsenvaltioiden olisi voitava päättää, onko tuomioistuimen määrättävä vakuus omasta aloitteestaan vai vastaajan pyynnöstä.
- (27) Jos kanteen hylkäämistä varhaisessa vaiheessa koskeva hakemus on jätetty, asian käsittelyn lykkäämisellä taataan prosessuaalisen toiminnan keskeyttäminen, mikä vähentää vastaajan oikeudenkäyntikuluja.
- (28) Jotta vältettäisiin vaikutukset tehokkaan oikeussuojakeinin saatavuuteen, lykkäämisen olisi oltava väliaikaista ja sitä olisi jatkettava siihen saakka, kunnes hakemuksesta on tehty lopullinen päätös. Lopullisella päätöksellä tarkoitetaan päätöstä, johon ei enää voida hakea muutosta tuomioistuimessa.
- (29) Jotta varhaisessa vaiheessa hylkäämistä koskevan hakemuksen käsittely nopeutetussa menettelyssä olisi mahdollisimman tarkoituksenmukaista, jäsenvaltiot voivat asettaa määräaikoja istuntojen järjestämiselle tai tuomioistuimen päätöksenteolle. Ne voivat myös ottaa käyttöön väliaikaisia toimenpiteitä koskevia menettelyjä vastaavia järjestelmiä. Jäsenvaltioiden olisi pyrittävä varmistamaan, että kun vastaaja on hakenut muita menettelytakeita, päätös tehdään nopeasti. Nopeutettua käsittelyä varten jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon muun muassa se, onko kantaja nostanut useita kanteita tai yhdistettyjä kanteita samankaltaisissa asioissa, ja se, onko vastaajaa yritetty pelotella, häiritä tai uhkailla.
- (30) Jos vastaaja on tehnyt varhaisessa vaiheessa hylkäämistä koskevan hakemuksen, pääasian kantajan olisi osoitettava nopeutetussa menettelyssä, että vaatimus ei ole ilmeisen perusteeton. Tämä ei merkitse oikeussuojan saatavuuden rajoittamista, kun otetaan huomioon, että kantajalla on todistustaakka kyseiseen pääasiassa esitettyyn vaatimukseen nähden ja että näyttökynnys sen osoittamiseksi, että vaatimus ei ole ilmeisen perusteeton, on paljon alhaisempi varhaisessa vaiheessa hylkäämisen välttämiseksi.
- (31) Kuluihin olisi sisällyttävä kaikki oikeudenkäynnistä aiheutuvat kulut, mukaan lukien vastaajalle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan, paitsi jos ne ovat

kohtuuttomia. Lakisääteisissä maksutaulukoissa vahvistetut määrät ylittäviä oikeudellisen edustuksen kustannuksia ei sinänsä olisi pidettävä kohtuuttomina. Vahinkojen täysimääräiseen korvaamiseen olisi sisällyttävä sekä aineelliset että aineettomat vahingot, kuten fyysiset ja psyykkiset vahingot.

- (32) Kun tuomioistuimille annetaan mahdollisuus määrätä seuraamuksia, päätavoitteena on estää mahdollisia kantajia nostamasta perusteettomia kanteita häirintätarkoituksessa. Tällaisten seuraamusten olisi oltava oikeassa suhteessa havaittuihin väärinkäytöksiin. Kun tuomioistuimet vahvistavat seuraamusten määriä, niiden olisi otettava huomioon menettelyn mahdollinen haitallinen tai lamaannuttava vaikutus julkiseen osallistumiseen, mukaan lukien vaatimuksen luonteen osalta se, onko kantaja nostanut useita kanteita tai yhdistettyjä kanteita samankaltaisissa asioissa ja onko vastaajaa yritetty pelotella, häiritä tai uhkailla.
- (33) Rajatylittävissä yhteyksissä on myös tärkeää tunnustaa uhka, joka aiheutuu kolmansien maiden SLAPP-kanteista, jotka kohdistuvat toimittajiin, ihmisoikeuksien puolustajiin ja muihin Euroopan unionissa asuviin, julkiseen osallistumiseen liittyvää toimintaa harjoittaviin henkilöihin. Niihin voi liittyä EU:n toimittajien, ihmisoikeuksien puolustajien ja muiden määrääminen liiallisiin vahingonkorvauksiin. Oikeudenkäyntimenettelyt kolmansissa maissa ovat monimutkaisempia ja kalliimpia kohteille. Jotta demokratiaa, sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta voidaan suojella Euroopan unionissa ja välttää se, että turvautuminen tuomioistuinmenettelyihin muilla lainkäyttöalueilla heikentäisi tässä direktiivissä säädettyjä takeita, on tärkeää suojella myös kolmansissa maissa nostetuilta ilmeisen perusteettomilta ja aiheettomilta kanteilta.
- (34) Tällä direktiivillä luodaan uusi erityinen toimivaltaperuste sen varmistamiseksi, että SLAPP-kanteiden kohteilla, joiden kotipaikka on Euroopan unionissa, on unionissa saatavilla tehokkaat oikeussuojakeinot kolmannen maan tuomioistuimissa nostettuja perusteettomia kanteita vastaan. Tämän erityisen toimivaltaperusteen nojalla kohteet, joiden kotipaikka on Euroopan unionissa, voivat vaatia kotipaikkansa tuomioistuimissa korvausta vahingoista ja kuluista, jotka ovat aiheutuneet oikeudenkäynnistä kolmannen maan tuomioistuimissa. Tätä oikeutta sovelletaan riippumatta kolmannessa maassa nostetun kanteen kantajan kotipaikasta.
- (35) Tällä direktiivillä ei saisi rajoittaa suojaa, jota muissa unionin säädöksissä tai kansallisessa lainsäädännössä annetaan julkista osallistumista harjoittaville luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille. Se ei etenkään millään tavoin heikennä suojaa, josta säädetään unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta annetussa direktiivissä (EU) 2019/1937²⁷, sellaisena kuin se on pantu täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä. Tilanteissa, jotka kuuluvat sekä tämän direktiivin että direktiivin (EU) 2019/1937 soveltamisalaan, olisi sovellettava kummassakin säädöksessä tarjottua suojelua.
- (36) Direktiivi täydentää komission suositusta julkista osallistumista harjoittavien toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta tai aiheettomilta kanteilta (”strategiset häirintätarkoituksessa nostetut kanteet”). Tämä suositus on osoitettu jäsenvaltioille, ja se tarjoaa kattavan toimenpidepaketin, johon kuuluvat koulutus, tietoisuuden lisääminen, perusteettomien kanteiden kohteiden tukeminen sekä häirintätarkoituksessa nostettuja kanteita koskeva tiedonkeruu, raportointi ja seuranta.

²⁷ EUVL L 305, 26.11.2019, s. 17–56.

- (37) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 22 olevien 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän direktiivin antamiseen, direktiivi ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan.
- (38) [Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevien 1 ja 2 artiklan sekä 4 a artiklan 1 kohdan mukaisesti Irlanti ei osallistu tämän direktiivin hyväksymiseen, direktiivi ei sido Irlantia eikä sitä sovelleta Irlantiin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta pöytäkirjan 4 artiklan soveltamista] TAI
- (39) [Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitettyssä Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyssä pöytäkirjassa N:o 21 olevan 3 artiklan ja 4 a artiklan 1 kohdan mukaisesti Irlanti on (... päivättyllä kirjeellä) ilmoittanut haluavansa osallistua tämän direktiivin hyväksymiseen ja soveltamiseen,]

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I LUKU

Yleiset säännökset

1 artikla

Kohde

Tässä direktiivissä säädetään suojatoimista sellaisia yksityisoikeudellisia asioita, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia, koskevia ilmeisen perusteettomia tai aiheettomia kanteita vastaan, jotka on nostettu luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä, erityisesti toimittajia ja ihmisoikeuksien puolustajia vastaan heidän julkiseen osallistumiseen liittyvän toimintansa vuoksi.

2 artikla

Soveltamisala

Tätä direktiiviä sovelletaan yksityis- tai kauppaoikeudellisiin asioihin, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia, riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Sitä ei erityisesti sovelleta vero- tai tulliasioihin eikä hallinto-oikeudellisiin asioihin eikä valtion vastuuseen teoista ja laiminlyönneistä, jotka on tehty julkista valtaa käytettäessä (*acta iure imperii*).

3 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

1. **'julkisella osallistumisella'** luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta koskevan oikeuden käyttämisen yhteydessä ilmaisemaa lausumaa tai toteuttamaa toimintaa yleistä etua koskevassa asiassa sekä siihen suoraan liittyvää valmistelevaa, tukevaa tai avustavaa toimea. Tämä sisältää kantelut, vetoomukset, hallinnolliset tai oikeudelliset vaatimukset ja osallistumisen julkisiin käsittelyihin;
2. **'yleistä etua koskevalla asialla'** asiaa, joka vaikuttaa yleisöön siinä määrin, että se voi oikeutetusti olla kiinnostunut siitä, esimerkiksi seuraavilla aloilla:
  - a) kansanterveys, turvallisuus, ympäristö, ilmasto tai perusoikeuksien toteutuminen;
  - b) yleisen mielenkiinnon kohteena olevan tai yleiseen etuun liittyvän henkilön tai yhteisön toiminta;
  - c) lainsäädäntö-, täytäntöönpano- tai lainkäyttöelimen julkisessa käsittelyssä tai uudelleentarkastelussa taikka muussa viranomaismenettelyssä käsiteltävät asiat;
  - d) väitteet korruptiosta, petoksesta tai rikollisuudesta;
  - e) disinformaation torjuntaan tähtäävät toimet;
3. **'häirintätarkoituksessa nostetuilla perusteettomilla kanteilla'** julkiseen osallistumiseen liittyviä kanteita, jotka ovat kokonaan tai osittain perusteettomia ja

joiden pääasiallisena tarkoituksena on estää tai rajoittaa julkista osallistumista tai rangaista siitä. Merkkejä tällaisesta tarkoituksesta voivat olla

- a) vaatimuksen tai sen osan suhteeton, liiallinen tai kohtuuton luonne;
- b) kantajan tai siihen liittyvien asianosaisten muut samankaltaisista asioista nostamat lukuisat kanteet;
- c) kantajan tai hänen edustajiansa harjoittama pelottelu, häirintä tai uhkailu.

4 artikla

Asiat, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia

1. Tämän direktiivin soveltamiseksi asialla katsotaan olevan rajatylittäviä vaikutuksia, paitsi jos molemmilla asianosaisilla on kotipaikka siinä jäsenvaltiossa, jonka tuomioistuimen käsiteltäväksi asia on saatettu.
2. Jos kummallakin asianosaisella on kotipaikka siinä jäsenvaltiossa, jonka tuomioistuimen käsiteltäväksi asia on saatettu, asialla katsotaan olevan rajatylittäviä vaikutuksia myös, jos
  - a) julkisella osallistumisella yleistä etua koskevaan asiaan, josta kanne on nostettu, on merkitystä useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa, tai
  - b) kantaja on nostanut tai siihen liittyvät yhteisöt ovat nostaneet rinnakkaisen kanteen tai kanteen aiemmin samaa vastaajaa tai siihen liittyviä vastaajia vastaan toisessa jäsenvaltiossa.

II LUKU

Menettelytakeita koskevat yhteiset säännöt

5 artikla

Menettelytakeita koskevat hakemukset

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä vastaan nostetaan kanne julkiseen osallistumiseen liittyvän toiminnan vuoksi, nämä henkilöt voivat hakea
  - a) vakuutta 8 artiklan mukaisesti;
  - b) ilmeisen perusteettomien kanteiden hylkäämistä varhaisessa vaiheessa III luvun mukaisesti;
  - c) oikeussuojakeinoja perusteettomia kanteita vastaan IV luvun mukaisesti.
2. Hakemusten on sisällettävä seuraavat tiedot:
  - a) kuvaus seikoista, joihin ne perustuvat;
  - b) kuvaus asiaa tukevasta näytöstä.
3. Jäsenvaltiot voivat säätää, että asiaa käsittelevä tuomioistuin voi määrätä III ja IV luvun mukaisia menettelytakeita koskevia toimenpiteitä viran puolesta.

6 artikla

Vaatimusten tai lausumien myöhemmät muutokset

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että pääasian kantajan vaatimuksiin tai lausumiin myöhemmin tekemät muutokset, mukaan lukien kanteesta luopuminen, eivät vaikuta asiaa käsittelevän tuomioistuimen mahdollisuuteen todeta kanne perusteettomaksi ja määrätä oikeussuojakeinoja IV luvun mukaisesti.

7 artikla

Sivuväliintulo

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tuomioistuin, jossa häirintätarkoituksessa nostettu kanne on pantu vireille, voi hyväksyä sen, että julkiseen osallistumiseen liittyvää toimintaa harjoittavien henkilöiden oikeuksia suojelevat tai edistävät kansalaisjärjestöt voivat osallistua menettelyyn joko vastaajan tukemiseksi tai tietojen antamiseksi.

8 artikla

Vakuus

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tuomioistuimella, jossa häirintätarkoituksessa nostettu kanne on pantu vireille, on valtuudet vaatia kantajaa antamaan vakuus oikeudenkäyntikulujen tai oikeudenkäyntikulujen ja vahinkojen varalta, jos se pitää vakuutta tarkoituksenmukaisena, kun otetaan huomioon perusteettomaan kanteeseen viittaavat seikat.

III LUKU

Ilmeisen perusteettomien kanteiden hylkääminen varhaisessa vaiheessa

9 artikla

Hylkääminen varhaisessa vaiheessa

1. Jäsenvaltioiden on annettava tuomioistuimille valtuudet antaa varhaisessa vaiheessa päätös häirintätarkoituksessa nostetun kanteen hylkäämisestä kokonaan tai osittain ilmeisen perusteettomana.
2. Jäsenvaltiot voivat asettaa määräaikoja oikeudelle jättää varhaisessa vaiheessa hylkäämistä koskeva hakemus. Määräaikojen on oltava oikeasuhteisia, eivätkä ne saa tehdä tämän oikeuden käyttöä mahdottomaksi tai liian vaikeaksi.

10 artikla

Pääasian käsittelyn lykkääminen

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos vastaaja tekee varhaisessa vaiheessa hylkäämistä koskevan hakemuksen, pääasian käsittelyä lykätään, kunnes hakemuksesta on tehty lopullinen päätös.

11 artikla

Nopeutettu menettely

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että varhaisessa vaiheessa hylkäämistä koskeva hakemus käsitellään nopeutetussa menettelyssä ottaen huomioon tapauksen olosuhteet ja oikeuden tehokkaisuuden oikeussuojakeinoihin ja oikeuden oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

12 artikla

Todistustaakka

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos vastaaja on tehnyt varhaisessa vaiheessa hylkäämistä koskevan hakemuksen, kantajan on osoitettava, että vaatimus ei ole ilmeisen perusteeton.

13 artikla

Muutoksenhaku

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 9 artiklassa tarkoitettuun varhaisessa vaiheessa hylkäämistä koskevan hakemuksen hyväksymistä tai hylkäämistä koskevaan päätökseen voidaan hakea muutosta.

IV LUKU

Oikeussuojakeinot perusteettomia kanteita vastaan

14 artikla

Oikeudenkäyntikuluja koskeva ratkaisu

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kantaja, joka on häirintätarkoituksessa nostanut perusteettoman kanteen, voidaan velvoittaa vastaamaan kaikista oikeudenkäyntikuluista, mukaan lukien vastaajalle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan, paitsi jos tällaiset kulut ovat kohtuuttomia.

15 artikla

Vahingonkorvaukset

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jolle on aiheutunut vahinkoa häirintätarkoituksessa nostetun perusteettoman kanteen seurauksena, pystyy vaatimaan korvausta ja saamaan täyden korvauksen tästä vahingosta.

16 artikla

Seuraamukset

Jäsenvaltioiden on säädettävä, että tuomioistuimilla, joissa häirintätarkoituksessa nostettu perusteeton kanne on pantu vireille, on mahdollisuus määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia kyseisen kanteen nostaneelle osapuolelle.

V LUKU

Suoja kolmansien maiden tuomioita vastaan

17 artikla

Kolmannen maan tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytymisen perusteet

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jäsenvaltiossa kotipaikkaansa pitävän luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön julkiseen osallistumiseen liittyvän toiminnan vuoksi nostetusta kanteesta kolmannessa maassa annetun tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäydytään selkeästi oikeusjärjestyksen perusteiden (*ordre public*) vastaisena, jos kannetta olisi pidetty ilmeisen perusteettomana tai aiheettomana, mikäli se olisi nostettu sen jäsenvaltion tuomioistuimessa, jossa tunnustamista pyydetään tai täytäntöönpanoa haetaan, ja tuomioistuin olisi soveltanut omaa lakiaan.

18 artikla

Toimivalta käsitellä kanteet kolmansien maiden tuomioista

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos kolmannen maan tuomioistuimessa on nostettu perusteeton kanne julkiseen osallistumiseen liittyvän toiminnan vuoksi sellaista luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä vastaan, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa, kyseinen henkilö voi vaatia kotipaikkansa tuomioistuimissa korvausta vahingoista ja kuluista, jotka ovat aiheutuneet oikeudenkäynnistä kolmannen maan tuomioistuimessa, riippumatta kolmannessa maassa nostetun kanteen kantajan kotipaikasta.

VILUKU

Loppusäännökset

19 artikla

Vuoden 2007 Luganon yleissopimukseen liittyvät seikat

Direktiivi ei vaikuta tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla Luganossa 30 päivänä lokakuuta 2007 allekirjoitetun yleissopimuksen soveltamiseen.

20 artikla

Uudelleentarkastelu

Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kaikki asiaankuuluvat tiedot tämän direktiivin soveltamisesta [viiden vuoden kuluttua tämän direktiivin saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä]. Näiden tietojen perusteella komission on annettava viimeistään [kuuden vuoden kuluttua tämän direktiivin saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä] Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomus tämän direktiivin soveltamisesta. Kertomuksessa on esitettävä arviointi häirintätarkoituksessa nostettujen perusteettomien kanteiden kehityksestä ja direktiivin vaikutuksista jäsenvaltioissa. Kertomukseen on tarvittaessa liitettävä ehdotuksia tämän direktiivin muuttamiseksi.

21 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan [kahden vuoden kuluessa direktiivin voimaantulosta]. Niiden on viipymättä toimitettava nämä säännökset kirjallisina komissiolle.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säännöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

22 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

23 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja